

شرکت ها و مجموعه های تجاری ایرانی علیرغم تحریم ها "دید درازمدت" را دنبال میکنند.

پیروی یک آزمایش موشک بالیستیک، ایران شاهد اولین تحریم های جدید آمریکایی دولت ترامپ شد. در زمینه روابط دوجانبه ایران-آمریکا در چهل سال گذشته، در واقع دولت ترامپ هنوز از روند معمول دور نشده است. شرکت ها و مجموعه های تجاری ایرانی از بازار آمریکا مجزا هستند و به نظر می آید که دید درازمدت را دنبال میکنند. مسیر اقتصاد ایران بستگی به آن دارد که بتواند بقیه جهان را در مورد تعهد خود به برجام و پیوستن مجدد به اقتصاد جهانی قانع کند.

آزمایشهای موشکهای بالیستیک ایران جنجالی بین المللی را برانگیخته، که منجر به یک جلسه فوری شورای امنیت سازمان ملل متحد و مجموعه ای از تحریم های هدفمند از سوی آمریکا شده است. ایران این مورد را تکذیب میکند که آزمایشهای موشکی شرایط قانونی قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد را نقض کرده است که خود به آن مقید میباشد، اما دولت جدید ترامپ نسبت به پرتاب موشک واکنشی با شدت نشان داده است. خزانه داری آمریکا تحریم های جدیدی بر روی 25 فرد و شرکت مرتبط با برنامه موشک بالیستیک ایران و یا آنهایی که به سپاه پاسداران پشتیبانی ارائه میدهند را تحمیل کرده است.

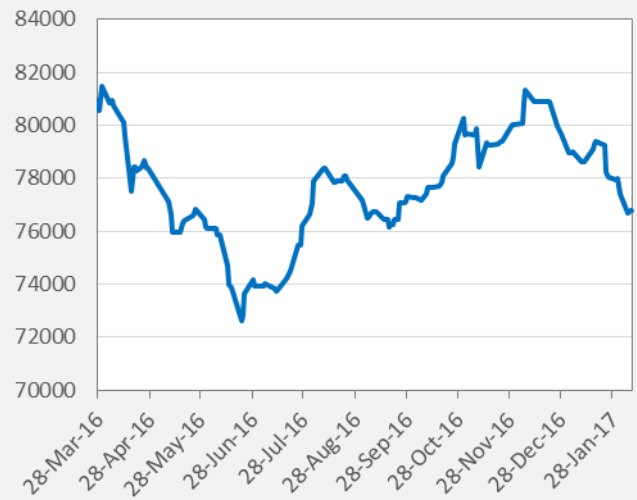
واکنش ایران به تحریم های جدید که از دید خود نقض روحیه برجام میباشد نسبتاً آرام بوده است. رهبر معظم ایران و چهره های برجسته دیگر سیاست های اخیر آمریکا را در عموم مورد انتقاد قرار داده اند، ولی تا به حال اندک نشانه هایی از تشدید که باعث تضعیف برجام شود دیده شده است. دولت روحانی در مورد ارزش اقدام با احتیاط و امتناً از آن دادن هر بهانه یا مستمکی به دولت جدید آمریکا برای تشدید تحریم ها برضد ایران در گفته هایش ثبت شده است.

در سال 38 سالگرد انقلاب اسلامی رهبران شرکت ها و مجموعه های تجاری ایرانی عادت به داشتن دید درازمدت در روابط با آمریکا و سرمایه گذاری خارجی دارند. علیرغم تأثیر روانی کوتاه مدت اقدامات جدید، سرمایه گذاران یادآوری میشوند که به تحولات اخیر در راستای اقدامات درازمدت بنگرند که باز میگردد به دولت کارتر در سال 1979. از زمان تحریم کامل تجاری و سرمایه گذاری رئیس جمهور کلینتون در دهه 1990 چشم انداز تجاری و سرمایه گذاری ایران کاملاً از بازار آمریکا جدا شد ولی هنوز با بقیه اقتصاد جهانی رونق گرفت. فقط در زیر سیاست رژیم تحریم های فرامرزی دولت اوباما که همکاری اقتصاد های اصلی و مراکز مالی جهان را جلب کرد و زمانی بود که آن روند دراز مدت بی ثبات شد. با تولید نفت ایران که اکنون به سطح پیش از 2012 باز گشته است بنظر میرسد جامعه تجاری با اطلاعیه های دولت جدید آمریکا تا این نقطه روند اقتصاد ایران را عوض نکرده است. سران شرکت ها و مجموعه های تجاری ایران اعتقاد دارند چشم انداز اقتصاد ایران بستگی به آن دارد که آیا قادر است ادامه به جلب باور بقیه جهان در اینکه به برجام پایبند میباشد و برای تجارت آماده است.

شکل 1. کل شاخص سهام تدپیکس

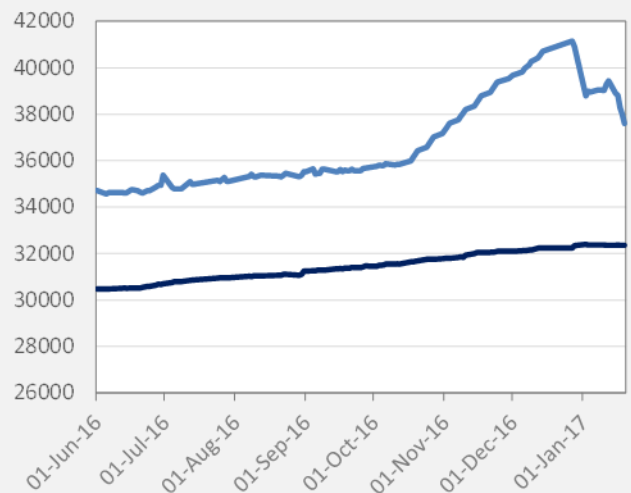
20 مارس تا کنون

شکل 2. نرخ تبدیل ریال به دلار

نرخ رسمی (تیره) و نرخ بازار (روشن)

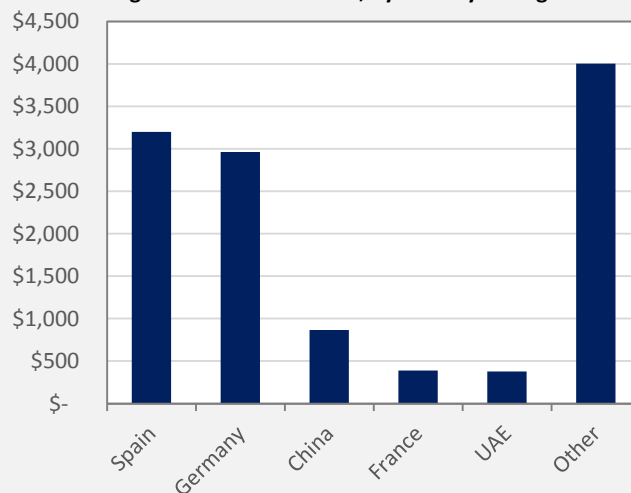

ششمین برنامه توسعه ایران ماه پیش منتشر شد، مبنی بر پیشبینی بسیار بلندپروازانه جریان به داخل 22 میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی. این رقم به نظر آرمانی بوده از آنکه ایران فقط نصف این رقم را از زمانی که بیشتر از یک سال پیش که برجام به اجرا گذاشته شده دریافت کرده است (11.8 میلیارد دلار). تفکیک منبع این سرمایه گذاری ها اهمیت اعضای غیرآمریکایی گروه 5+1 را نشان میدهد که در مورد برجام با ایران مذاکره کرده اند و در رسیدن به آن هدف و اهمیت این توافق برای مسیر اقتصاد ایران را تأکید میکند.

شکل 3. جریان به داخل اف دی آی در 2016، به ترتیب کشور مبدأ

Fig 3. FDI inflows in 2016, by country of origin

بورس سهام تهران زیان های قابل توجهی در ژانویه ثبت کرده است ولی این ظاهراً به تنش رو به افزایش با آمریکا مرتبط نیست. زیان 2.3 درصد (شکل 1) میتواند در اصل به یک رکود کلی اقتصادی جهانی نسبت داده شود که مرکب است از بازگشت مجموعه ای از بانک های بزرگ ایران به بازار که در شش ماه گذشته همزمان با به روزرسانی استانداردهای گزارشی معلق بوده است. زمانی که تدبیرکس نوار تجارت خود را بازگشایی کرد بانک ملت 37.5 درصد زیان در ارزش سهام خود را در عرض یک روز مشاهده کرد.

در عین حال ریال ایرانی در ماه اخیر تقویت شده است، به دنباله کاهش های چشمگیر در نوامبر و دسامبر. تحلیلگران به شماری تأثیرات در این کاهش ناگهانی اشاره میکنند، از تقویت فصلی "سال نو" در تقاضای مصرف کنندگان، تا به نتیجه نشست های اوپک و انتخاب رئیس جمهور ترامپ. دولت اتهامات از بعضی محافل را رد کرد که منجر شد به استفاده از شیوه های زمان احمدی نژاد که با دستکاری واحد پول برای حفظ تعادل انجام میگردد. ریال ضعیفتر برای دولت روحانی مشکلی است که در زمان نزدیک شدن به انتخابات قیمت کالاهای داخلی را بالا میبرد.

رئیس بانک مرکزی، سیف هشدار داد وام های عظیم و رو به افزایش، و سهم وام های بد در سیستم بانکی ادامه به داشتن ریسک قابل توجه برای اقتصاد کلان میباشد. سیف افزایش وام های پرداخت نشده و وابستگی بیش از حد به سیستم بانکی "برای رفع مشکلات ساختاری اقتصادی کشور"، که از نقاط ضعف در بازار مالی سرچشمه میگیرد را مقصر دانست. ایشان از بانک ها خواست که شیوه های وام دهی خود را اصلاح کنند و تلاش های خود در جمع آوری وام های پرداخت نشده را افزایش دهند. بدهی های به بانک مرکزی از حد 100 تریلیون تومان (تقریباً 31 میلیارد دلار) گذشت که در 6 ماه اخیر بیش از 20 درصد افزایش یافته است. بدهی دولت به بانک مرکزی پیرامون 13 میلیارد دلار در پنج سال گذشته به بیش از 35 میلیارد دلار در سال جاری افزایش یافته است (شکل 4).

شکل 4. بدهی های باقیمانده به بانک مرکزی ایران

تریلیون ها تومان

Fig 4. Debts outstanding to the Central Bank of Iran.
Trillions of tomans

